

263360

COLOPJEVE INFORMACIJE

marec 1975. št. 3 (36), leto 4

Knjižnica in univerzitetna
LJUBLJANA
Kolekcija

GOSPODARSKI NAČRT ZA LETO 1975

Na seji Zbora delovnih ljudi, z dne 24. februarja 1975, so delegati sprejeli predloženi gospodarski načrt za leto 1975, kot sledi:

Pregled prodaje po grupah izdelkov: (v tonah)

Naziv grupe	Prodaja		Ocena		Plan		Indeks	
	1973	1974	1973	1974	1975	74:73	75:74	
Smole								
(poliestri)	405	785	3.708	193	472			
Firneži	586	580	468	99	80			
Oljne barve	810	350	650	43	185			
Laki in emajli	11.483	12.080	13.950	105	115			
Druga prem. sred.	512	385	526	75	137			
Razredčila	3.337	3.320	3.391	100	102			
Kiti	720	760	875	105	115			
Skupaj:	17.853	18.260	23.568	102	129			
Od tega:								
- dom. trg	15.418	15.397	19.908	99,8	129			
- izvoz	2.435	2.863	3.660	117	128			

V letu 1974 smo povečali prodajo za 407 ton (2%) in to v glavnem pri izvozu. Po grupah izdelkov se je povečala prodaja pri smolah za 380 ton, pri lakih in emajlih za 597 ton in pri kitih za 40 ton. Manjša prodaja je pri firnežih, oljnih barvah in drugih premaznih sredstvih.

Naftna kriza je v letu 1974 najmočneje podražila reprodukcijski material v kemični industriji. To je povzročilo hitrejšo naraščanje prodajnih cen izdelkov v naši panogi kot tudi v ostalih. Podražitev surovin v letu 1974 je v primerjavi s cenami v letu 1973 bila 68%, v vrednosti cca 89 milijonov din. Surovine na domačem trgu so se podražile za 87% (29 mil. din), iz uvoza za 66% (53 mil. din), embalaža pa za 44% (7 mil. din). Zaradi podražitve in plafoniranih prodajnih cen nismo mogli proizvajati vrsto izdelkov, ker je strošek materiala bil občutno večji kot odobrena prodajna cena. Z odobritvijo novih prodajnih cen se je stanje v drugem polletju izboljšalo, zamujenega pa nismo mogli več nadomestiti. Tudi izpad proizvodnje v kuhinji (zaradi požara) je imel za posledico nižjo realizacijo posameznih izdelkov.

Z normalizacijo stanja na svetovnem trgu predvidevamo večjo prodajo v letu 1975 v primerjavi z letom 1974 za 5.308 ton, kar znese 29%. Povečana prodaja je predvidena pri smolah za 2.923 ton, pri lakih in emajlih za 1.870 ton, pri oljnih barvah za 300 ton, pri kitih za 115 ton, pri drugih premaznih sredstvih za 141 ton in pri razredčilih za 71 ton.

Pregled proizvodnje po obratih: (v tonah)

Obrat	Proizv.		Ocena		Plan		Indeks	
	1973	1974	1973	1974	1975	74:73	75:74	
Obrat I.								
(sinteza, kuhinja)	11.350	11.734	17.381	103	148			
Obrat II.								
(mešaln.)	10.634	9.932	11.248	93	113			
Obrat III.								
(nitro)	2.264	2.609	2.740	115	105			
Obrat IV.								
(disperz.)	1.125	1.342	1.898	119	141			
Skupaj:	25.373	25.617	33.267	101	130			

Glavno povečanje proizvodnje v letu 1975 je predvideno v obratu I. (5.647 ton) in v obratu II. (1.316 ton). Montaža dveh reaktorjev v sintezi, ki bosta pričela redno obratovati s 1.5.1975, bo omogočila realizacijo planirane proizvodnje umetnih smol.

V kuhinji bo povečano proizvodnjo možno doseči s povečanjem obratovalnega časa na obstoječih napravah.

Za povečano proizvodnjo obrata II. se predvideva nakup peščenega mlina in disolverja do 1.7.1975 in osposobitev krogličnega mlina za obratovanje.

V obratu IV. bo potrebno delo v dveh izmenah.

Pregled poslovnega uspeha: (v 000 din)

	Leto		Ocena		Plan		Indeks	
	1973	1974	1973	1974	1975	74:73	75:74	
Celotni dohodek	214.908	357.600	500.582	166	140			
Porabljena sred.	167.699	291.138	408.438	174	140			
Amortizacija	9.748	6.980	14.054	71	201			
Dohodek	37.461	59.482	78.090	158	131			
Zakonske in pog. obveznosti	6.490	11.328	18.076	174	160			
OD in prejemki	21.935	29.154	38.001	132	130			
Ostaneček dohodka	9.036	19.000	22.013	210	116			
Reprodukcijska sposobnost (amort. + ost. doh.)	18.784	25.980	36.067	138	139			
Število zaposlenih	523	543	584	104	107,5			
Proizv. v tonah	25.374	25.617	33.267	101	130			
Prodaja v tonah	17.853	18.260	23.588	102	129			

Na povečanje celotnega dohodka je v letu 1974 v glavnem vplivala sprememba prodajnih cen in delno sprememba asortimana prodaje. Porabljena sredstva so v letu 1974 v primerjavi z letom 1973 za 4,3% večja, in so se od 78.- din v 100.- din celotnega dohodka povečala na 81,40 din v 100.- din celotnega dohodka. Količinska proizvodnja je zaradi spremembe asortimana v letu 1974 nekoliko nižja. Povečala se je proizvodnja izdelkov s potrebo večjega števila delovnih ur na enoto proizvoda.

V letu 1975 predvidevamo, da bomo povečali celoten dohodek za 40%, ob 30% večji prodaji izdelkov, z 7,5% večjim številom zaposlenih. OD so povečani za 22,5% na zaposlenega.

	Leto 1973	Ocena 1974	P l a n 1975		Tekoče invest.
			Skupaj	Poveč. kapac. smol	
I. Po tehnični strukturi:					
- Gradbeni objekti	1.740	1.000	3.171	1.836	1.335
- Oprema	3.688	9.960	15.073	9.462	5.611
- Ostalo	-	700	-	-	-
Skupaj:	5.428	11.660	18.244	11.298	6.946
II. Po virih finansiranja:					
- Lasna sredstva	4.797	8.660	12.844	5.898	6.946
- Domači krediti	631	3.000	5.400	5.400	-
Skupaj:	5.428	11.660	18.244	11.298	6.946

Predlog plana za leto 1975 je prikazan v dveh kolonah:

- Povečanje kapacitet umetnih smol
- Tekoče investicije

Zaradi možnosti podražitve pri izgradnji kapacitet umetnih smol bomo morali omejiti predvidene stroške tekočih investicij.

Predlog plana skupne porabe: (v dinarjih)

Po členu 27. osnutka Sindikalne liste za leto 1975 se predlaga:

	Neto	16% prisp.	Skupaj bruto
I. del:			
1. za kolekt. zavar.	91.976	-	91.976
2. jubilarne nagrade	74.000	11.840	85.840
3. regres za letni dopust	642.400	102.784	745.184
4. obdaritev upokoj. (a 500 din + pogostitev)	50.000	-	50.000
5. dotacije:			
- sindikat, šport, mladina	210.000	-	210.000
- IGP Color	40.000	-	40.000
- šola F. Bukovca	10.000	-	10.000
- ostala društva in organizacije	50.000	-	50.000
6. rezerva	100.000	-	100.000
Skupaj:	1.268.376	114.624	1.383.000
II. del:			
1. za stan. izgradnjo	250.000	-	250.000
2. oprema za samski dom v gasilski šoli	500.000	-	500.000
3. nakup IMV "Adria" 3 kom. z opremo	130.000	-	130.000
4. adaptacija in nadomestitev sredstev v obstoječih domovih in okrepčevalnici	100.000	-	100.000
5. + Tehovnik Jože	2.000	-	2.000
6. krvodajalci - dnevnice	7.000	-	7.000
Skupaj:	989.000	-	989.000

SKLAD SKUPNE PORABE:	2.257.376	114.624	2.372.000
----------------------	-----------	---------	-----------

Na 18. seji delavskega sveta je tehnični direktor Ivan Hafner, dipl. ing., poročal o osnutku načrtovanih investicij za obdobje od 1976 do 1980. Člani delavskega sveta so ga potrdili. Njegove glavne točke so:

I. Proizvodnja gotovih izdelkov bo znašala 35.300 ton, celokupni obseg proizvodnje s polizdelki pa 45.000 ton.

II. Za doseg gornjih načrtov so poleg investicij, ki so bile potrjene na seji delavskega sveta za leto 1975 v vrednosti 7.020.000 dinarjev (velikoserijska proizvodnja, nadstrešek in ostalo), potrebne še naslednje investicije, ki naj bi bile realizirane v letih 1976-1980:

1. Rekonstrukcija mešalnice:

pričetek del leta 1977
konec del leta 1978
v obratovanje leta 1979.

Dodatna zmogljivost obrata mešalnice naj bi bila 5.000 ton izdelkov letno.

Obseg del:

rekonstrukcija šaržirnice (Colofas) in silosi delna nadomestitev strojev za povečanje ribalnih zmogljivosti (4 kom. peščeni mlinci a 50 litrov, 8 kom. ribalnih komor za peščene mline, 2 kom. trovaljčnikov 450 Ø x 1000, 2 disolverja 40 PS, 1 disolver 80 PS, podesti)
podaljšanje finalizacije: 10 kom. kadi a 10 m³ in dodatni hidravlični agregat za 20 kadi

Vrednost investicije:	
gradbena dela	900.000 dinarjev
strojna oprema	8.950.000 dinarjev
načrti	250.000 dinarjev
Skupaj	10.100.000 dinarjev

2. Proizvodnja razredčil:

Obstoječi oddelek za proizvodnjo razredčil naj bi se preselil v novo stavbo ob industrijskem tiru v bližini skladišča topil.

pričetek del leta 1976
konec del leta 1977
zmogljivost 8.000 ton letno

Obseg del:

graditev nove hale 40 x 15 m, preselitev opreme iz obstoječega oddelka razredčil, montaža cevovodov od črpališča do objekta, skladišče embalaže in skladišče gotovih razredčil v rezervoarjih

Vrednost investicije:

Oprema:	
10 kom. rezervoarjev a 30 m ³	1.500.000 din
podesti	150.000 din
razvod cevovodov z armaturami	500.000 din
črpalke in ostala oprema	100.000 din
varnostne naprave	500.000 din
skupaj oprema:	2.750.000 din
gradbena dela	2.500.000 din
načrti	500.000 din
Skupaj	5.750.000 din

3. Pralnica embalaže:

naj bi bila zgrajena med našim industrijskim tirom in železniško progo Ljubljana-Jesenice

pričetek del leta 1978
konec del leta 1978
zmogljivost 45.000 sodov letno

Obseg del:

gradnja hale 400 m² in montaža avtomatske linije za izravnavo, pranje in barvanje sodov

Vrednost investicije:	
oprema iz uvoza	860.000 din
domača oprema	360.000 din
gradbena dela	200.000 din
načrti	40.000 din
Skupaj	3.620.000 din

4. Skladišče gotovih izdelkov:

pričetek del leta 1978
konec del leta 1980
zmogljivost skladišča 60.000 ton gotovih izdelkov

Obseg del:

Gradnja skladišča bo locirana na južni strani finalizacije obrata II in kuhinje lakov. Z nadstreškom, ki bo zgrajen v letu 1975, bo izvršena povezava med finalizacijo in bodočim skladiščem. Skladišče gotovih izdelkov bo obenem služilo tudi za skladiščenje embalaže. Poleg zgradbe je v programu predvidena tudi vsa notranja oprema za mehaniziran transport.

Vrednost investicije:	
oprema	7.650.000 din
gradbena dela (5.000 m ² tlorisne površine, predvidena višina 5 etaž)	25.000.000 din
varnostne naprave	1.500.000 din
načrti	3.000.000 din
Skupaj	37.150.000 din

5. Rekonstrukcija kuhinje lakov v proizvodnjo sintetskih smol:

pričetek del leta 1980
konec del leta 1982
zmogljivost 9.000 ton letno

Obseg del:

Zaradi vedno večje potrebe po sintetskih smolah in predvidenega trenda odmiranja oljnatih premazov obstaja možnost predelave obstoječe nove kuhinje lakov v objekt za proizvodnjo sintetskih smol. Verjetno bo to šele po letu 1980, kljub temu obstaja možnost graditve pred tem rokom.

Celotna predračunska vrednost investicije (groba ocena):

gradbena dela	20.000.000 din
oprema (reaktorji in ostalo)	15.000.000 din
gradbena dela za skladišče topil	3.000.000 din
oprema za skladišče topil, skladišče gotovih izdelkov in ostalo	20.000.000 din
načrti	3.000.000 din
Skupaj	61.000.000 din

6. Druga faza rekonstrukcije mešalnice (vodotopni premazi):

pričetek del leta 1982
konec del leta 1984
zmogljivost 4.000 ton letno

Obseg del:

Graditev nove hale v smeri vašanskega potoka, z opremo, varnostnimi napravami in ostalim.

Groba vrednost investicije:	
gradbena dela - 2.100 m ²	10.500.000 din
oprema	15.000.000 din
načrti	3.000.000 din
Skupaj	28.500.000 din

7. Vse zgoraj navedene investicije so brez obratnih sredstev.

SINDIKALNA LISTA 1975

Izplačila, ki niso neposredno vezana na konkreten delež posameznika, kjer ne gre za vprašanje nagrajevanja po delu, ureja tako imenovana "sindikalna lista". Določila te liste veljajo za vse delavce, ne glede v kateri organizaciji delajo. Na tem področju niso utemeljene razlike na podlagi gospodarske moči podjetja. Zaradi dinamičnosti našega družbenopolitičnega sistema se tudi sindikalna lista spreminja. In katera vprašanja ureja ta lista?

Najnižji osebni dohodek delavca znaša 60% povprečnega mesečnega dohodka na zaposlenega v naši republiki v preteklem letu. Novost je v tem, da najnižji osebni dohodek ni več socialna kategorija, ampak ekonomska. Ta najnižji osebni dohodek mora biti merilo za najbolj enostavno delo, ki je opravljeno v polnem delovnem času, s povprečnim učinkom. Takšna opredelitev naj zagotovi delavcu materialno in socialno varnost, in ne samo to. Pomeni merila, s katerimi merimo vrednost vseh ostalih, bolj kompliciranih in odgovornejših del. Do sedaj je bil običaj, da smo povečali znesek najnižjega osebnega dohodka, ostali del nagrajevanja pa smo pustili vnemar. Tako se je najnižji osebni dohodek zelo približal osebnemu dohodku za kvalificirano delo. Odslej se vsi dodatki prišteva-jo k najnižjemu dohodku.

Najvišji osebni dohodek praviloma ni več omejen. Merila za določanje najvišjega osebnega dohodka so določena s samoupravnim sporazumom, torej je neposred-

no odvisen od uspešnosti poslovanja delovne organizacije. Osební dohodki se bodo valorizirali na osnovi načel gospodarske politike, gibanja življenjskih stroškov ipd.

Tudi osebni dohodki pripravnikov so postavljeni v odnos do povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v republiki (od 70% do 105%). Dodatek za nadurno delo se povečuje za 54% in ostaja dejansko nespremenjen. Dodatki za nočno delo in delo ob nedeljah so določeni v razponu do 50%.

Pri nagrajevanju minulega dela gre za načela določil nove ustave, po katerih mora postati dohodek delavca tudi odraz storilnosti celotnega družbenega dela. Vprašanje pa je, kdaj bomo lahko to celovito vprašanje docela rešili. V veljavi je še vnaprej vrednotenje delovnih izkušenj, le za ženske velja, da lahko dosežejo najvišji odstotek deset let pred upokojitvijo.

Sindikalna lista dopušča stimuliranje stalnosti, vendar dodatek ne sme presežati 5% osebnega dohodka delavca.

Novost so dnevnicе in stroški prenočevanja, ki znašajo:

- za odsotnost od 8 do 12 ur največ 95 dinarjev,
  - za odsotnost več kot 12 ur največ 145 dinarjev,
- stroške za prenočevanje ob predložitvi računa krijejo do največ 155 dinarjev, brez računa največ 70 dinarjev. Za uporabo osebnega avtomobila v službene namene je možno izplačati kilometrino do višine 1,50 dinarjev za prevoženi kilometer.

Prevozne stroške je mogoče povrniti s tem, da delavec sam prispeva najmanj 30 dinarjev. Kjer pa ni možnosti prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi, se lahko obračunajo stroški prevoza na delo največ v višini 0,40 dinarjev za kilometer.

Regres za organizirano prehrano med delom znaša največ 300 dinarjev mesečno. Sindikalna lista obravnava tudi nekatere druge oblike izplačil, kot so nagrade učencev v gospodarstvu, študentom in dijakom na počitniškem delu, namenskih sredstev za stanovanjsko izgradnjo ter nagrade ob delovnih jubilejih.

KAKO PLANIRATI DRUŽBENO REPRODUKCIJO V TOZD, KRAJEVNIH IN INTERESNIH SKUPNOSTIH

Hkrati in vzklajeno s planiranjem razširjene reprodukcije v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela mora potekati tudi planiranje družbene reprodukcije v samoupravnih interesnih skupnostih in krajevnih skupnostih. Iz ustavne opredelitve izhaja, da si delavci v okviru samoupravnih interesnih skupnostih zagotovijo širše pogoje za osebno in družbeno produktivnost dela, hkrati pa z delavci na področju družbenih dejavnosti in skladno z načeli vzajemnosti in solidarnosti svobodno menjajo delo ter združujejo delo in sredstva ter tako odločajo politiko razvoja teh dejavnosti. O elementih razvojne politike na področju

vzgoje in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, kulture, zdravstva ter socialnega varstva, ki so v pristojnosti skupščin družbenopolitičnih skupnosti, odločajo delovni ljudje enakopravno z ustreznimi skupščinskimi zbiri v okviru skupščin samoupravnih interesnih skupnosti za ta področja. S planiranjem v krajevnih skupnostih pa morajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela, ki na območju krajevnih skupnosti ustvarjajo dohodek ter delovni ljudje in občani, ki prebivajo na območju krajevnih skupnosti, opredeliti in uresničevati tiste naloge, ki izhajajo iz njihovih osebnih in skupnih potreb v krajih, kjer živijo. Zato morajo v temeljni organizaciji združenega dela vedeti za vse delavce, kje živijo, v kakšnih pogojih se reproducira njihova delovna sposobnost in kakšne so možnosti, da se reproducira v večjem obsegu. To pomeni, da morajo za vsakega delavca vedeti, kakšne so življenjske razmere v kraju, kjer živi, saj je v interesu temeljne organizacije združenega dela, da je okolje, kjer delavci prebivajo in živijo, urejeno tako, da bo njihov delavec zdrav, razgledan, kulturno dejaven in fizično usposobljen za delo.

Tu pa smo že naleteli na enega najtrših orehov, ki ga bomo morali streti pri uresničevanju pravic in obveznosti, določenih z ustavo. Zastavlja se vprašanje, kako doseči, da bodo delavci del dohodka, ki ga ustvarja njihova temeljna organizacija združenega dela, investirali v krajih, kjer prebivajo, za šole, bolnišnice, otroške vrtce itd., torej za vse tisto, kar je potrebno za normalno reprodukcijo delovnih sposobnosti delovnega človeka oziroma delavca temeljne organizacije združenega dela za življenje njegove družine.

Če bomo znali vsebinsko povezovati planiranje razširjene reprodukcije v temeljnih organizacijah združenega dela s planiranjem družbene reprodukcije v samoupravnih interesnih skupnostih in krajevnih skupnostih, bomo zagotovili, da se bo ohranila enotnost - kot dialektična celota - med razvojem ekonomske osnove in regionalno prostorsko sestavino planiranja, kar bo, s stalnim izobraževanjem življenjskih razmer delavcev in povečevanjem njihovih delovnih sposobnosti, stalno povečevalo produktivnost dela delavcev in s tem celotne naše družbe.

S takšnim vzklajenim planiranjem v temeljnih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in krajevnih skupnostih bomo začeli odstranjevati tudi občinske in republiške meje pri delitvi dohodka. Blago namreč ne pozna meja in potuje po svoji lastni logiki po celotnem jugoslovanskem trgu. Vse instrumente in ves pristop k planiranju moramo opredeliti tako, da bomo odstranili ovire za svoboden pretok blaga, družbenega kapitala, sredstev družbene reprodukcije, znanja, kulturnih vrednot ter za svobodno zaposlovanje delavcev po vsej državi. Svobodna zaposlitev delavcev v državi je v največji meri odvisna prav od tega, ali bomo ustvarjali ugodne pogoje za delo in razvoj delavcev tam, kjer se zaposlujejo, kakor tudi za življenje njihovih družin v krajih bivanja.

Sedanji statuti krajevnih skupnosti sicer dokaj podrobno opredeljujejo postopek priprav in načina sprejemanja programov ter planov, premalo pa neposredno povezanost procesa planiranja v krajevnih skupnostih s programiranjem v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Tako ostajajo potrebe in želje delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti pogosto na enem bregu, na drugem pa potrebe, interesi in tudi pripravljenost delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela za reševanje skupnih vprašanj v samoupravnih interesnih skupnostih in v krajevni skupnosti. Umetno se ločujejo interesi delavca v organizacijah združenega dela od interesov, ki jih ima kot prebiva-

lec - občan v določeni krajevni skupnosti. Programi in plani razvoja krajevnih skupnosti se tako le redko dvignejo nad naštevanje želja in potreb teh skupnosti.

Programi krajevnih skupnosti bi morali od prvih zasnutkov oblikovati in preverjati ne samo na zborih delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti, ampak tudi v temeljnih organizacijah združenega dela, ob tvorni udeležbi vseh delavcev, ki v posamezni krajevni skupnosti uresničujejo svoje skupne življenjske interese. Hkrati je treba zagotoviti, da bodo zasnutki programov dejavnosti samoupravnih interesnih skupnosti izhajali tudi iz realnih potreb interesov delovnih ljudi v krajevni skupnosti in da se tu začnejo oblikovati. Praktično bi bilo, če bi predstavniki, oziroma delegati samoupravnih interesnih skupnosti in krajevnih skupnosti seznanili samoupravne organe temeljnih in drugih organizacij združenega dela in se kar najbolj objektivno dogovorili o financiranju različnih potreb delavcev temeljne organizacije združenega dela. Na takšnih sestankih bi morali določiti tako zaporedje zadovoljivih posameznih potreb delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela kot roke, v katerih je treba nameniti del dohodka organizacije združenega dela za razširjeno in družbeno reprodukcijo članov delovnega kolektiva. Pri tem je posebnega pomena določilo ustave, da se prispevki od osebnih dohodkov delavcev za potrebe njihovega družbenega standarda določajo v samoupravnih interesnih skupnostih območij in republik, kjer ti delavci oziroma njihove družine živijo in da se tudi vplačujejo v korist teh družbenopolitičnih skupnosti, oziroma samoupravnih interesnih skupnosti.

V procesu družbenega planiranja je treba medsebojno vzklajevati tudi plane krajevnih in interesnih skupnosti s celotno gospodarsko in družbeno strukturo v občini, pa tudi z občinsko samoupravno skupnostjo. Mnoge svoje potrebe občani zadovoljujejo na območju občine, v kateri se neposredna oblast delovnih ljudi združuje s samoupravno podružbljeno oblastjo in kjer se politična oblast združuje z družbeno funkcijo samoupravljanja. Pri tem moramo zlasti opredeliti dejavnosti in interese delovnih ljudi, ki jih moramo v povezavi s temeljnimi organizacijami združenega dela opredeliti v okviru krajevnih skupnosti, in tiste, ki se rešujejo v okviru občine ali celo v več občinah. V planih družbenopolitičnih skupnosti morajo delovni ljudje in občani opredeliti temeljne cilje in osnovna razmerja družbenoekonomskega razvoja ter določiti tiste temeljne naloge na področju razširjene reprodukcije, od katerih je odvisno uresničevanje osnovnih ciljev družbenega razvoja, kot so na primer socialna varnost delovnih ljudi in občanov na podlagi vzajemnosti in solidarnosti, izenačevanje materialnih pogojev za družbeno življenje in delo delovnih ljudi, zagotavljanje materialne osnove za enakomernejši razvoj in kar najbolj skladno razvijanje gospodarstva kot celote itd.

To pomeni, da morajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela, ki ustvarjajo dohodek na območju občine, ter delovni ljudje in občani, ki živijo v krajevnih skupnostih na območju občine in združujejo svoje interese v samoupravnih interesnih skupnostih, stalno določati temeljne cilje, naloge in skupno politiko skladnega družbenega razvoja občine, vzklajevati in usmerjati delo in razvoj posameznih dejavnosti ter opredeljevati osnove za ukrepe družbenoekonomske politike. S planiranjem v občini si delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in občani zagotavljajo hitrejši socialni in gospodarski razvoj ter zaposlovanje in izboljšanje svojih življenjskih in delovnih pogojev predvsem s pospeše-

vanjem razvoja temeljnega izobraževanja, ustvarjanjem pogojev za zaposlovanje in hitrejši razvoj gospodarstva, zdravstvenega varstva, socialnega in otroškega varstva, komunalnih dejavnosti, stanovanjske graditve, prostorskega in urbanističnega urejanja in smotrnega izkoriščanja zemljišč, varstva okolja ter drugih skupnih potreb.

Samo po sebi je razumljivo, da mora družbeno planiranje v občini temeljiti na planih temeljnih in drugih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti in krajevnih skupnosti, na samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih, s katerimi delavci in delovni ljudje in občani opredeljujejo in vzklajujejo skupne interese in cilje družbenega razvoja v občini, hkrati pa morajo načrtovalci družbenega razvoja upoštevati še dogovorjeno politiko in družbeni plan republike ter politiko razvoja drugih družbenopolitičnih skupnosti, s katerimi je razvoj občine povezan in v katerih delovni ljudje in občani ustvarjajo dohodek in uresničujejo svoje interese ter združujejo delo in sredstva za uresničitev skupnih načrtov.

Podobna načela veljajo tudi za planiranje družbenega razvoja v pokrajini, republici, federaciji. Z družbenim planiranjem v teh širših družbenopolitičnih skupnostih opredeljujejo delavci in delovni ljudje predvsem splošno smer družbenega razvoja ter politiko razširjene reprodukcije z namenom, da bi čimbolj vzkladili razmerja med posameznimi področji družbene reprodukcije ter blagovno denarne, finančne in materialne tokove, dosegli optimalno stopnjo rasti družbene reprodukcije, pospešili razvoj manj razvitih območij, določili osnove politike dohodka in osebnih dohodkov, smer razvoja življenjske ravni delovnih ljudi, pospeševali proizvodnost dela z učinkovito kadrovsko politiko, vzgojo strokovnih kadrov, z izboljševanjem znanja, zdravja, kulture in telesne pripravljenosti delovnih ljudi z novo tehniko in tehnologijo, ustrezno organizacijo dela in širjenjem materialne osnove produktivnosti, politiko vključevanja v mednarodno delitev dela, politiko razvoja prometnega omrežja, energetike, vodnega gospodarstva in drugih infrastrukturnih osnov, ki so splošnega pomena za razvoj pokrajine in republike, politiko zagotavljanja in uporabe sredstev za splošne družbene potrebe, ki jih je treba financirati iz pokrajinskega ali republiškega proračuna, krepiti teritorialno obrambno sposobnost pokrajine in republike itd.

Vsi plani pokrajin in republik se na podlagi dogovora združujejo v zveznem planu, na primer v srednjeročni plan federacije, ki pa ne more biti njihov seštevek, marveč spet družbeni dogovor delovnih ljudi, organizacij združenega dela, interesnih skupnosti, občin in drugih samoupravnih skupnosti ter republik in avtonomnih pokrajin o skupni razvojni politiki, ki jo je nujno treba vzkladiti z materialnimi možnostmi in zmogljivostmi naše družbe. Za odnose v Jugoslaviji kot večnacionalni in federativni skupnosti, v kateri se uresničujejo skupni interesi delovnih ljudi, narodov in narodnosti na enotnem jugoslovanskem trgu, ima prav planiranje in določanje osnov skupne ekonomske politike in družbenega razvoja kot eden izmed temeljev za utrjevanje in uveljavljanje enotnosti trga izredno pomembno vlogo.

(Iz brošure Franceta Popita "Planiranje v luči ustavnih sprememb".)

FORMIRANJE TOZD

Na 18. seji delavskega sveta so člani na predlog generalnega direktorja imenovali delovno telo za formiranje TOZD po delegatskem sistemu, po naslednjem razporedu:

Janez Svoltjšak, predsednik
Viktor Velkavrh, član
Ivica Žagar, član
Stanko Sedlak, član
Miro Božičević, član
Katja Pelc, član
Stane Luštrek, član
Vojko Duboković, član
Janko Tribušon, član
Jože Hočevvar, član
Jože Zver, član
Alojz Izlakar, član
Pavel Jerina, član
Rudi Vrhovšek, član
Rado Cvajnar, član
Jurij Kuret, član

II. Strokovno komisijo pa sestavljajo:

Miloš Gabrijel, predsednik
Ivanka Komatar, tajnik
Alfred Sorjan, član
Janez Svoltjšak, član
Roman Resman, član
Stanko Sedlak, član
Franci Petek, dipl. ing., član
Mario Koproj, dipl. ing., član
Viktor Velkavrh, član

Delavski svet obenem odloča:

- da se za delo omenjenih dveh delovnih teles po potrebi pritegne še ostale člane delovnega kolektiva,
- da naj delovno telo in strokovna komisija pričneta z delom takoj,
- da ima v slučaju odsotnosti kateregakoli člana delovnega telesa ali strokovne komisije njegov predsednik pravico, da vključi v delo drugega člana delovnega kolektiva iz istega sektorja, iz katerega je imenovan član izpadel,
- da morata delovno telo kot strokovna komisija občasno poročati samoupravnim organom o svojem delu, kar bo obenem tudi kontrola nad njihovim delom.

NEZADOVOLJIVA PREHRANA ?

Kot vse kaže, postaja družbena prehrana tudi v našem podjetju pereč problem. Vse več je glasov, ki izražajo nezadovoljstvo nad jedilnikom. Ali smo res postali prezahtevni, saj se malica v zadnjih nekaj letih ni spreminjala? Posameznikom se poraja vrsta vprašanj, katerim nihče ne da ustreznega odgovora. O tem vprašanju je tekla beseda tudi na seji Odbora de-

lavske kontrole. Svoj prispevek k temu vprašanju želi dati tudi uredništvo našega glasila, zato smo se obrnili na vodjo kuhinje v našem obratu družbene prehrane, 26-letnemu Zvonetu Zorcu, ter zapisali naslednji pogovor:

- V čem je vzrok nezadovoljstva članov našega kolektiva nad servirano malico?

"Res, vse več je pripomb nad našim toplim obrokom. Priznam, moral bi biti raznovrstnejši. Toda, kako naj ustrezem številnim okusom? Kar je všeč enemu, ni všeč drugemu. Delavci zahtevajo močnejšo hrano in se jezijo, ko je na jedilniku solata, češ, kako naj zdržim cel "šiht" ob tem zelenju, nekateri pa ne marajo toplih obrokov (ričet). Kuhamo po jedilnem listu, ki ga sam sestavljam in se izogibam določenim jedem, ki ljudem ne gredo preveč v slast. Gledati moram tudi na to, da jedi niso postane, saj moramo postreči vse tri izmene na treh lokacijah."

- In v kakšnih pogojih delate?

"V nemogočih! Kuhinja je premajhna in nefunkcionalna. Pred desetimi leti je bila registrirana za pripravo 200 obrokov dnevno, sedaj pa jih pripravljamo kar 540. Imamo zastarelo opremo, štedilnik še celo na drva. (Za primer: Gostišče Mihovec v Pirničah ima sodobneje urejeno kuhinjo.) Za delo niti nimamo pravih delovnih pripomočkov. Popravljamo v glavnem le to kar nam nalaga sanitarna inšpekcija. Toda preureditev kuhinje bi po grobih izračunih veljala kar 30 starih milijonov dinarjev!"

- Ali ob tem ne bi veljalo uvesti še hladni obrok?

"Tega ne moremo storiti zaradi prostorske stiske v vseh treh jedilnicah. Morali bi urediti bifeje, kjer bi bili na voljo hladni prigrizki, če bi se delavci odpovedali toplemu obroku. Zaenkrat smo poskrbeli samo za dietno prehrano. Ob takem položaju tudi ne moremo računati na kuhanje kosil!"

P.S.: Tako kuhar Zvone Zorec! Toda, ne moremo se izogniti prepričanju, da bi prav hladni obrok v tej situaciji bil takojšnja in uspešna rešitev. Mnogi izmed nas bi včasih radi za spremembo pojedli sendvič namesto ričeta! Z natančno evidenco toplih in hladnih obrokov, bi odpadke občutno zmanjšali, manj toplih obrokov bi povišalo kakovost, nenazadnje pa imamo delavci pravico do bolj raznovrstne hrane za svoj (!) denar. Določiti bi bilo treba vrednost bloka, oziroma določiti, kaj vse se za blok lahko dobi. Če lahko v sosednjem Donitu vsako jutro delavec na delovno mesto dobi sendvič, bi lahko nekaj podobnega bilo tudi pri nas, kajne! Nad urejenostjo družbene prehrane se res moramo zamisliti in najti rešitev, ki bo v prid zaposlenim, saj navsezadnje zaradi njih tudi obstaja.

Vse bralce prosimo za sodelovanje, vsak predlog bo dobrodošel, oddajte ga v kadrovsko-spolni sektor.

Zaradi boljšega pregleda objavljamo tudi jedilnik za april.

JEDILNIK

1/4-1975	Fižolova juha
2/4	Polpeti, solata
3/4	Segedin golaž
4/4	Dunajski žrezki, solata
5/4	Zeljnata juha

7/4	Goveji golaž, polenta
8/4	Krompirjeva solata, suho meso
9/4	Makaronovo meso, solata
10/4	Golaževa juha
11/4	Solata, salama, jajca
14/4	Ričet
15/4	Pasulj, hrenovke, kranjske klobase
16/4	Čufti, pire krompir
17/4	Jota
18/4	Ocvrt piščanec, solata
21/4	Rižota, solata
22/4	Krompirjeva omaka, kranjske klobase, hrenovke
23/4	Solata, svinjska pečenka
24/4	Vampi s krompirjem
25/4	Goveji zrezki, riž
28/4	Paprikaš, testenine
29/4	Zelenjavna juha
30/4	Ocvrt piščanec, solata

NAKRATKO

IMENOVANJA

Na 18. seji delavskega sveta je bil v Odbor za SLO za načelnika štaba civilne zaščite imenovan Mario Koprol, dipl. ing. Na isti seji je bil sprejet sklep, da za predsednika komisije za pripravo pravilnika o delitvi osebnih dohodkov imenujemo Janeza Svolfška. Posle glavnega in odgovornega urednika Colorjevih informacij pa bo v prihodnje vodil Franci Rozman.

PODALJŠANJE MANDATOV

Na osnovi predloga generalnega direktorja in v zvezi s formiranjem temeljnih organizacij združenega dela je delavski svet na 18. redni seji odločil, da se mandat komercialnemu, finančnemu direktorju, ki vodi dolžnosti kadrovskega sektorja, podaljša za nedoločen čas do formiranja temeljnih organizacij združenega dela, vendar najkasneje do 30. junija 1976. leta.

KOMISIJA ZA ODLIKOVANJA

Na predlog generalnega direktorja je delavski svet na 18. seji sprejel sklep o imenovanju komisije za odlikovanja, v sestavi: predsednik komisije je predsednik zbora delovnih ljudi, člani pa generalni direktor, predsednik sindikalne organizacije, predsednik aktiva zveze socialistične mladine, predsednik aktiva Zveze borcev, sekretar OO ZK, predsednik delavskega sveta, predsednik poslovnega odbora in Franci Rozman, kot član občinske komisije za odlikovanja.

RAZREŠITEV IN IMENOVANJE

Na 18. seji delavskega sveta so člani razrešili delovnih dolžnosti z 31.3.1975 direktorja kadrovske-spolšnega sektorja Mirka Korinška, dipl. prav., ker odhaja na novo delovno dolžnost. Za vršilca dolžnosti direktorja kadrovske-spolšnega sektorja so imenovali dosedanjega vodjo varnostne službe ing. Riharda Pevca. Čestitamo!

POOBLASTILI

Za člana zbora Ljubljanske banke podružnice Ljubljana ter možnega kandidata za izvršilni odbor Ljubljanske banke podružnice Ljubljana je delavski svet na 18. redni seji pooblastil finančnega direktorja Aleksandra Vavpotiča. Na tej seji so za člana zbora Ljubljanske banke, podružnice Ljubljana, za kreditiranje stanovanjskega in komunalnega gospodarstva pooblastili Natašo Barle, dipl. ing.

STANOVANJSKO POSOJILO

Na 18. seji delavskega sveta so delavci odločili, da se tov. Antonu Štimcu odobri posojilo za izgradnjo stanovanjske hiše pod enakimi pogoji kot našim delavcem v znesku 60.000 dinarjev za dobo 20 let po 2% obrestni meri.

Pred najetjem posojila mora jemalec posojila dati izjavo, overjeno na sodišču, da bo stanovanje v katerem stanuje, izpraznil in vrnil delovni organizaciji do 1. junija 1976.

USPEŠNI STRELCI

V nedeljo, 9. marca, je bilo na strelišču strelske družine "Proleter" občinsko tekmovanje z zračno puško za "ZLATO PUŠČICO", katerega se je udeležilo kar 65 strelcev, med njimi tudi pet članov naše strelske družine.

Kot že večkrat, tako so nas tudi tokrat razveselili z odličnimi uvrstitvami, saj je Marjan Hribernik dosegel 5. mesto s 507 krogi, Franc Krelj 7. mesto s 503 krogi, Ivan Bugar 36. mesto s 441 krogi ter Marjan Kristan 43. mesto s 425 krogi. Čestitamo!

VZPODBUDA IZNAJDITELJSTVU

Z odlokom Zvezne skupščine je letošnje leto proglašeno za leto tehnoloških izboljšav in zaščite pravic industrijske lastnine. V ta namen je bil ustanovljen svet leta tehnoloških izboljšav, ki bo vzpodbujal medrepubliško dogovarjanje in sporazumevanje na podro-

BARVNA METRIKA ING. BAŠ MARJETA

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

Wellenlänge in m μ	R in %	R · $\bar{x}$ (λ)	R · $\bar{y}$ (λ)	R · $\bar{z}$ (λ)
400	26,3	0,028	0,001	0,135
10	29,3	0,096	0,003	0,460
20	34,7	0,430	0,013	2,064
30	39,4	1,181	0,048	5,763
40	44,7	1,777	0,117	8,912
450	49,4	1,934	0,219	10,195
60	52,7	1,772	0,366	10,171
70	51,0	1,159	0,540	7,636
80	47,0	0,523	0,760	4,447
90	42,4	0,154	1,000	2,236
500	37,4	0,019	1,272	1,071
10	31,7	0,028	1,532	0,482
20	26,0	0,150	1,680	0,185
30	20,7	0,315	1,642	0,080
40	16,0	0,446	1,464	0,031
550	12,0	0,514	1,180	0,010
60	9,3	0,547	0,915	0,004
70	7,7	0,564	0,704	0,002
80	6,7	0,564	0,535	0,001
90	6,0	0,539	0,398	0,001
600	5,7	0,510	0,303	
10	5,7	0,475	0,238	
20	5,7	0,403	0,180	
30	6,0	0,319	0,131	
40	6,7	0,247	0,097	
650	7,0	0,164	0,062	
60	7,3	0,099	0,037	
70	7,0	0,050	0,018	
80	6,7	0,025	0,009	
90	6,3	0,011	0,004	
700	6,0	0,009	0,003	
Sa.		15,052	15,471	53,886

Natančneje sem opisala izračun barvnih podatkov iz spektralno fotometrično izmerjenih remisijskih vrednosti in transmisije, ker je spektralna fotometrija, ki posreduje zelo natančne fizikalne meritve šele z izračunom Norm spektralnih vrednosti barvna meritev.

Izračune pa lahko programiramo na manjših računalnikih. Še bolj priporočljivo pa je meritve in izračune tako avtomatizirati, da neposredno povežemo registrični spektrofotometer s primernim računalnikom = barvnim integratorjem. To so prvič izvedli leta 1950 na Hardy aparatu v General-Electric. V novjšem času pa se vedno bolj uveljavljajo integratorji na elektronski bazi, ki delujejo na principu izbire ordinat. Na ta način dobimo v zelo kratkem času (cca 1 min.) razen natančnih fizikalnih karakteristik barve, še eksaktno ocenitev v CIE sistemu. Pri modernih aparaturoh pa je tudi možen izbor podatkov glede na različne Norm svetlobne zvrsti.

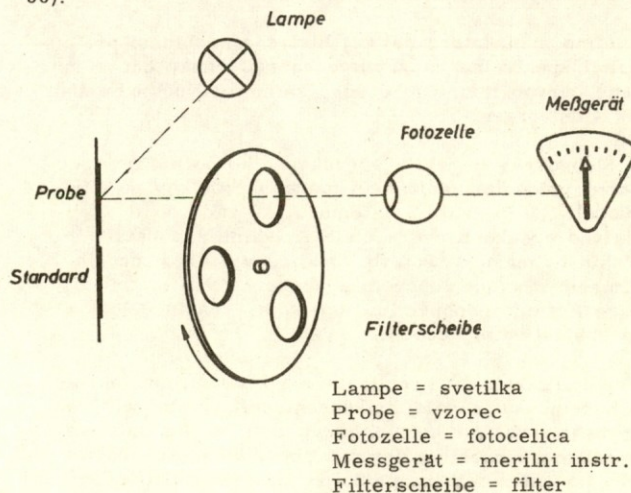
c/ TRIOBMOČNI POSTOPEK

Včasih so ta postopek čisto napačno imenovali postopek svetlosti. Da bi lažje razumeli postopek te metode, si prikličimo v spomin v drugem nadaljevanju podane norm spektralne krivulje na sliki 9, s pomočjo katerih izračunamo tudi spektralno fotometrične meritve. Če nam uspe, da izvedemo tri fotoelektrične sprejemnike tako, da njihove spektralne občutljivosti točno ustrezajo vedno ali prvi ali drugi ali tretji norm spektralni vrednosti krivulje, potem barvo samosvetila določimo tako, da pustimo učinkovati enega za drugim na vse tri sprejemnike in merimo fotokove. Direktno dobimo norm barvne vrednosti X, Y in Z. Pigmente pa moramo najprej osvetliti z eno običajno svetlobno zvrstjo z A ali C.

Tako opisan postopek bi bil resnično zelo pregleden, žal pa pri današnji stopnji tehnike tega še ni mogoče doseči iz dveh razlogov:

1. Poznamo fotocelice z res različnimi spektralnimi občutljivostmi, ne moremo pa jih točno umeriti po predloženi krivulji.
2. Težko je napraviti takšno norm svetlobno zvrst C, ki bi imela kot merilni instrument potrebne dobre konstante.

Vseeno pa si pomagamo tako, da pred fotocelico postavljamo primerne filtre in jih pri meritvi pigmentov merimo tako, da istočasno kompenziramo odstopanje dejansko uporabljenega izvora svetlobe z norm svetlobno zvrstjo. Tako zadošča ena sama fotocelica, pred katero potem vklapljamo tri filterni sistem (glej sliko 30).

Slika 30.

Schema triobmočnega postopka.

Največji problem aparatov, ki se poslužujejo triobmočnega postopka, je v točnem približanju kombinacije filter in fotocelice v njeni spektralni občutljivosti k norm spektralni vrednostni krivulji. Tudi najnovejše izboljšave še vedno ne zadoščajo za absolutne meritve nasičenih barv. Metoda pa je dovolj natančna za določevanje majhnih barvnih razlik, ki so v praksi zelo pogoste. Omeniti pa moram še, da ta metoda ne poteka preko spektralno fotometričnih ocenitev, da pa so posebno za posredovanje receptur zelo važni ravno spektralno fotometrični podatki. Z večjim številom filtrov skušajo ta nedostatek premostiti. Zanimiv je morda podatek, da potrebujemo za izčrpno karakteriziranje pisane barve najmanj 16 filtrov, s tem pa postane meritev zopet dolgotrajna.

Še enkrat omenimo, da vodi izvajanje barvnih meritev najprej do CIE podatkov, iz katerih pa potem na sorazmerno lahek način dobimo vrednosti po Munsell sistemu ali po DIN-u.

POVEZAVA MED SPEKTRALNO RAZVRSTITVIJO ENERGIJE IN BARVNO METRIČNO OCENO

V sestavku je bilo že večkrat omenjeno, da sta za oceno barve važna dva faktorja:

1. Fizikalna sestava barve, označena s spektralno razvrstitvijo energije;
2. Posebni mehanizem našega očesa.

Oglejmo si nekatere najbolj bistvene probleme pri povezavi spektralne razvrstitve energije neke barve in njeno barvno metrično oceno, kamor vključujemo tudi naš vidni organ.

a/ Mnogokrat se javlja vprašanje, ali je možno zane-mariti pridobitev dejanskih barvnih podatkov po CIE-, Munsell-, DIN-, itd. sistemu in se zadovoljiti z objektivno oznako barve s čisto fizikalnimi podatki? Včasih ta možnost gotovo obstoja, v mnogih drugih primerih pa vodi odpoved dejanske barvno metrične ocene k samo nepopolnim podatkom, včasih celo k čisto subjektivnim ocenam.

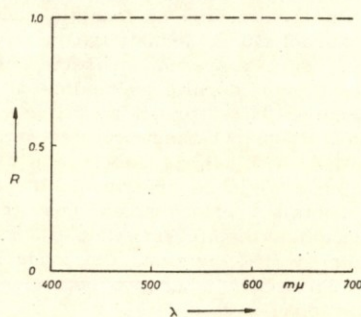
Z zgolj fizikalnimi meritvami se zadovoljimo takrat, ko hočemo samo določiti koncentracijo čisto določene barvne snovi. V takem primeru tudi ne merimo preko celotnega spektra, temveč popolnoma zadošča meritev na enem mestu, najboljšo na mestu najmočnejše

absorbicije. Ta metoda je za posebne analitične primere zelo razširjena in iz nje se je celo razvila znanstvena veja, imenovana colorimetrija. Dobesedni prevod sicer pomeni barvno meritev, vendar pa dejansko ne pomeni tega, kar nam danes predstavlja resnična barvna meritev. Colorimetrija torej pomeni zasledovanje koncentracije znane barvne snovi. V anglosaških državah pa pod imenom colorimetry pojmujejo dejansko barvno meritev.

Pri mešanju dveh ali treh točno poznanih barvnih snovi lahko morebiti z meritvami na dveh ali treh mestih spektra izvedemo tudi takšne določitve koncentracij. Za nepoznane barvne snovi ali za komplicirane snovi pa moramo meriti tudi za zgolj fizikalne rezultate čez ves vidni spekter. To pa seveda ne izključuje možnosti, da za čisto tehniške namene zadošča meritev na manj mestih na osnovi empiričnih izkušenj.

Vprašanje pa je, ali ob poznavanju spektralne energetske razporeditve dobimo tudi brez posredovanja barvno metričnih podatkov pregled o karakterju barve. Sčasoma dobimo vajo v takih ocenitvah, če poznamo barvo po videzu in če opazujemo njene spektralne krivulje. Nikakor pa ne precenjujemo svojega talenta v tej smeri, saj vemo iz prejšnjih poglavij (glej sliko 16), da je struktura takih krivulj nepravilna. Šele barvno metrični podatki omogočajo natančno uvrstitev barve, če tega ne moremo izvesti že s primerjanjem barve same z barvnim atlasom.

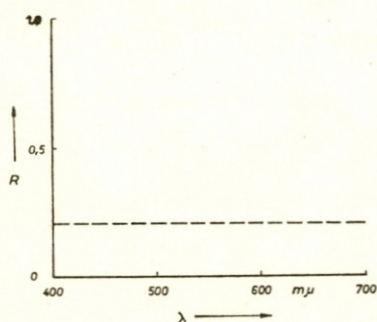
Oglejmo in razjasnimo si na idealnih barvah nekatere povezave. Predpostavimo, da imamo ekvienergetsko svetlobo. Neka barva, ki ima čez celo vidno spektralno območje pri vsaki valovni dolžini remisijo 1, je popolnoma bela (slika 31).

Slika 31.

Remisija idealno bele.

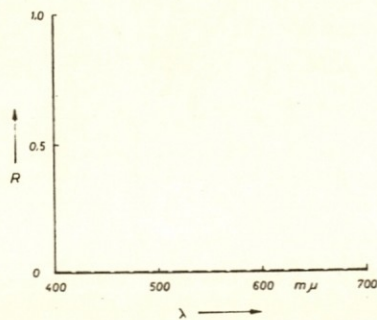
Če pa remisijo enakomerno zmanjšamo, dobimo sivo, ki pa je glede na stopnjo manjšanja bolj ali manj temna (slika 32).

Slika 32.

Remisija pristne sive.

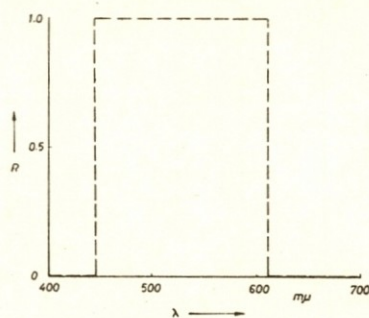
Če pa je remisija preko celotnega spektra 0, potem govorimo o idealni črni (slika 33).

Slika 33.

Remisija idealno črne.

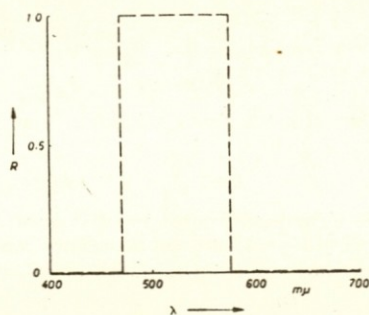
Povrnimo se zopet k idealno beli. Remisije 1 ne držimo čez ves spekter konstantno, temveč naj bo v določenem majhnem delu spektra 0. To so tako imenovane optimalne barve. Dobimo pisano, vendar pa še belkasto barvo.

Slika 34.

Remisija zelene optimalne barve.

Če del z remisijo 0 povečamo, postaja barva bolj pisana, bolj nasičena, ne da bi preveč izgubila na svetlosti (slika 34). Višek barvne pestrosti pa predstavlja polna barva, kjer pa sta obe mesti preskoka spektralni barvi (slika 35).

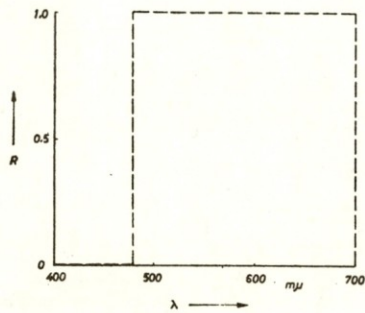

Slika 35.

Remisija zelene polne barve.

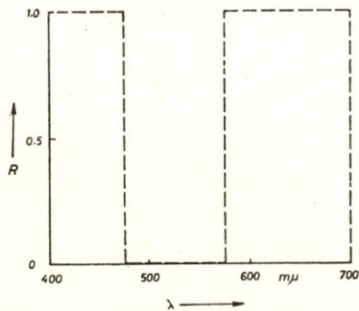
Če območje remisije 0 še povečujemo, nasičenost še nekoliko naraste, barva pa istočasno postaja bolj in bolj temna in se končno pretopi v črno.

Katera barva nastane pri utesnjevanju iz bele, je odvisno od tega, na katerem delu spektra dovedemo remisijo na 0.

Slika 36.

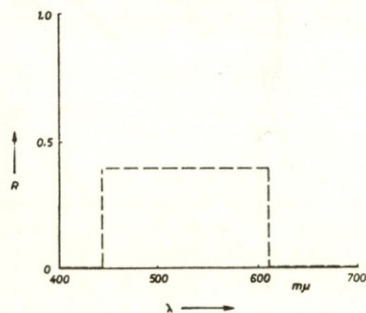
Remisija rumene optimalne barve.

Slika 37.

Remisija purpurne optimalne barve.

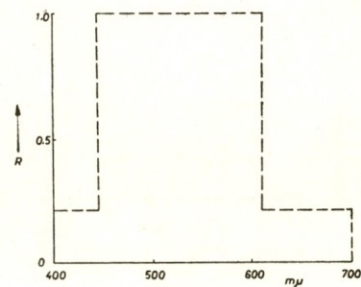
Če npr. pri zeleni optimalni barvi (slika 34) znižamo remisijo, mesta preskoka pa obdržimo konstantna, barva počrni brez prirastka nasičenosti (slika 38).

Slika 38.

Remisija potemnele optimalne zelene barve.

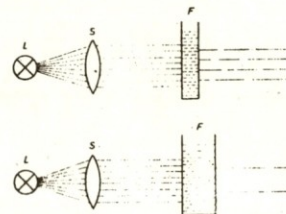
Če pa del remisije 1 obdržimo, povečujemo pa v ostalem delu spektra remisijo nad 0, postaja barva z odvzemanjem nasičenosti vedno svetlejša in končno preide v belo (slika 39).

Slika 39.

Remisija osvetljene zelene barve.

b/ Drugi zelo važen problem v praksi je sprememba barve z naraščanjem debeline plasti ali koncentracije barvila. Kot primer vzamemo dve različni debelini plasti, razstopine barvila, enkrat naj bo debelina 1 cm, drugič pa 2 cm (slika 40).

Slika 40.

Barvilo v dveh različnih debelinah plasti.

Velja sledeča zakonitost: svetloba z ozko omejeno valovno dolžino izgubi v prvem primeru (debelina plasti je 1 cm) z absorbcijo toliko, da ostane delež t njene intenzitete; v drugem primeru gre skozi 1 cm isti delež svetlobe t skozi drugi cm pa delež t krat t ; to je torej delež t^2 . Če je npr. $t = 1/3$, potem gre skozi v prvem primeru $1/3$ svetlobe, v drugem $(1/3)^2$ to je $1/9$. Ker pa ista barvna raztopina učinkuje na vsako valovno dolžino svetlobe na drug način, moramo vrednosti za t in t^2 vedno posebej posredovati. Ta zakonitost pa tudi velja, če namesto debeline spreminjamo koncentracijo. Oglejmo si primer: svetloba, ki pade na plast, naj bo ekvivalentna (tj. pri vseh valovnih dolžinah ista energija), skozi plast padajoča svetloba ima potem pri različnih debelinah plasti ali koncentracij spektralno sestavo krivulj kot kazeta sliki 41 in 42.

SE NADALJUJE

čju novatorstva, ki je bilo dosedaj precej zanemarjeno. Gre za spremenitev odnosa do te dejavnosti ter za finančno in moralno vzpodbudo izumiteljev. Za dosedo ustreznih rezultatov bo treba vključiti v akcijo tako delavce v proizvodnji, kot znanstvenoraziskovalne ustanove.

Zadnji čas bi že bil, da tudi v naši delovni organizaciji osnujemo komisijo za novatorstvo ter vzpodbudimo zaposlene k razmišljanju o morebitnih izboljšavah na delovnih mestih.

TITU

Oj preljubi ti naš Tito,
bodi zdrav na veke.
Z vsem prijateljskim državam,
vodi mirne sklepe.
Mi smo tvoji, če bo treba
bomo ti služili,
za košček pa najmanjše zemlje,
bomo se borili.

Nova ustava, v novi zmagi,
zbiraš vedno boljši dan,
oj preljubi dragi Tito,
v narodu si spoštovan.
Smo tvoji sinovi,
hčere domovine,
še bomo ti peli,
v te slava ne mine.

Marija Gaber

KOLIKO NAS JE

Na svetu živi sedaj 3 milijarde 860 milijonov prebivalcev, od česar odpade na Azijo kar 57% ali 2 milijardi 204 milijone; Evropa ima 12,2% ali 472 milijonov prebivalcev, Afrika 9,7% ali 374 milijonov, Latinska Amerika 8% ali 309 milijonov, Sovjetska zveza 6,5% ali 250 milijonov, Severna Amerika 6,1% ali 236 milijonov in Oceanija 0,5% ali 20,6 milijona prebivalcev.

Število prebivalstva se najhitreje veča v Afriki, kjer znaša letni prirastek prebivalstva preko 3%, v 39 državah Afrike pa presega 2%, v 22 od 34 držav Evrope pa je letni prirastek manjši od 1%.

V Afriki znaša življenjska doba manj kot 50 let, v 21 državah je povprečno človekovo življenje celo nižje od 40 let, za primer pa je Švedska, kjer ljudje povprečno živijo 72 let, nad 70 let pa živijo ljudje tudi na Nizozemskem, Japonskem, Danskem in Islandiji.

Strokovnjaki predvidevajo, da se bo število prebivalstva do leta 2007 na svetu podvojilo.

VOGEL 75

Smučarji smo že skoraj obupali, saj sneg ni in ni hotel zapasti. Že smo hoteli pospraviti opremo, ko se je narava le premislila in nas obdarila s snežno odejo prav do nižine. Tudi otroci so bili tega nepopisno veseli, vendar je to veselje trajalo le kratek čas, saj ga je dež že v naslednjih dneh vsega stopil.

Drugače pa je po naših visokogorskih smučarskih centrih. Vogel, za nas najbolj zanimiva smučarska točka, je dobil pravo podobo, to je snežno odejo debelo preko 2 m.

V takšnih pogojih pa je bilo igranje organizirati kakšno tekmovanje. Ko pa ta smučišča obsije še toplo pomladansko sonce, je zadovoljstvo na višku.

Tudi letošnje sindikalno tekmovanje v veleslalomu so naši smučarji s pomočjo "Transturist" Škofja Loka organizirali na Voglu 22.3.1975. Proga je bila lepo speljana in primerna za vsakega smučarja. Tudi udeležba je bila sorazmerno lepa, čeprav smo še mnoge pogrešali. Razveseljiva je ugotovitev, da se število žensk povečuje in to številčno kot tudi kvaliteto.

Rezultati tekmovanja v veleslalomu dne 22.3.1975 pa so naslednji:

Članice:

1. Juvan Ida	28.5
2. Tome Rezka	29.6
3. Kržin Milena	30.3
4. Gvardjančič Mimi	31.4
5. Kosec Nuša	36.5
6. Doleczek Helga	42.7
7. Rozman Jeli	55.0
8. Sešek Fani	83.4
9. Petaci Anica	101.0
10. Pičman Slavka	127.5
11. Pelc Katja	215.0

Diskvalificirani: Plešec Marjana (vrata 2)
Hribar Duša (vrata 13)

Prijavljenih 15, štartalo 13

Starejši člani:

1. Gostič Jože	43.4
2. Rožnik Zvone	45.2
3. Sešek Avgust	46.2
4. Mežnarič Jože	61.7
5. Mrak Edi	74.2

Prijavljenih 8, štartalo 5

Člani:

1. Matijevc Vanja	41.6
2. Hočevar Jože	41.8
3. Bitenc Dane	44.3
4. Cvajnar Rado	45.1
5. Trpin Peter	46.3

6. Peternel Janez	47.3
7. Založnik Dane	50.2
8. Nardoni Jule	59.1
9. Borčnik Darko	70.6
10. Schwickart Herbert	110.5

Diskvalificirani: Hafner Matjaž (vrata 14)
Izlakar Alojz (vrata 9)
Merjasec Jernej (vrata 11)
Novakovič Vlatko (vrata 2)

Odstopili: Kušar Janez, Kastelic Franc, Golubovič Andrej, Kuret Jure, Kerže Marjan

Prijavljenih 21, štartalo 19

EKIPNO za prehodni pokal "ŠD COLOR":

I. mesto: KOMERCIALA (Gvardjančič, Rožnik, Matijevc)

7 negativnih točk

II. mesto: OBRAT II (Bitenc, Cvajnar, Mežnarič)

11 negativnih točk

III. - IV. mesto: RAZVOJ (juvan, Doleczek, Trpin)
SPLOŠNI SEKTOR (Tome, Sešek, Založnik)

12 negativnih točk

V. mesto: FINANČNI SEKTOR (Pičman, Rozman, Borčnik)

26 negativnih točk

Poleg posameznih uvrstitev smo izvedli tudi ekipno tekmovanje po posameznih oddelkih oziroma sektorjih. Ekipo so sestavljali trije najbolje uvrščeni tekmovalci. Prvouvrščena ekipa, to je bila letos ekipa komercialne, je prejela prehodni pokal, ki ga nam je izdelal in podaril akademski kipar tov. France Rotar iz Medvod. Tovarišu Rutarju se za poklonjeni pokal v imenu nas vseh smučarjev najlepše zahvaljujem. Ta pokal je bila letos novost, ki smo jo vsi z veseljem sprejeli.

Za prva tri mesta v posameznih skupinah smo podelili kolajne, zadnje uvrščeni pa so prejeli vzpodbudne nagrade. Med vse udeležence pa smo s pomočjo žreba, kjer je imela glavno besedo Jasna, razdelili še vrsto praktičnih nagrad, ki jih bomo uporabili tako na snegu kot tudi doma.

Na koncu se želim zahvaliti za pomoč generalnemu direktorju, direktorju splošnega sektorja, predsedniku sindikata in DS in vsem tistim, ki so kakorkoli pripomogli k izvedbi tekmovanja in upam, da se bomo prihodnje leto zopet srečali v še večjem številu.

Tekst: Lojze Izlakar

Foto: Izidor Traven

DELEGATOVO RAZMIŠLJANJE

Z ustavo smo "odstavili" poslansko funkcijo. V isti sapi pa se pritožujemo nad počasnostjo uresničevanja nove ustave, kot da ne gre novost - delegat, oziroma delegacija, vsem nam prav od rok. Pozabljamo, da je "poslanec" v svojem pomenu zaživel šele po 100 letih, zato tudi od delegata vse preveč pričakujemo. Treba je namreč vedeti, da je funkcija delegata sedaj

množično poslansko mesto. Toda vloga delegata je spremenjena le v toliko, da se na temeljnem sestanku seznanimo s pripravljenim gradivom, toda ali je s tem gradivom zadovoljen delavec - občan?

Moramo vedeti, da dnevne rede skupščin zaenkrat še pripravlja uprava v občinskih skupščinah in je vpliv delegatov omejen na troje: na razpravo o predlogih, na glasovanje in delegatska vprašanja. Izkušnje kažejo, da nismo nadomestili dosedanjih zborov volilcev ter bo treba poiskati novo vrednoto.

Zavedati se moramo, da smo v začetnem obdobju uvajanja novih odnosov ter da bo moral delegatski sistem dokazati, da je namenjen interesom delovnih ljudi in da to ni sistem množičnega poslanca, ki je nad ljudmi. Nujno je, da nas ob uvajanju novega sistema spremljajo še stare metode dela, toda če bomo prej te metode preseгли, prej bo zaživel novi sistem.

POGUMNI JAMARJI

Trije člani našega delovnega kolektiva Ivan Bugar, Daniel Založnik in Ladislav Vidmar pridno obiskujejo podzemne jame v Polhograjskih Dolomitih. Kljub zelo enostavni opreми, so našli dovolj poguma za obisk "Babje luknje" v Goričanah. Spustili so se 250 metrov globoko, s težavo preplavali štiri metre širok potok, kjer je bilo med vodo in steno le 20 centimetrov prostora ter se skoraj štiri ure zadrževali v dolgih hodnikih, polnih kapnikov. Pravijo, da je jama čudovita, v vodi pa so celo videli človeško ribico.

Ker je v Polhograjskih Dolomitih še vrsta neraziskanih jam, že načrtujejo nove podvige, verjetno se jim bodo pridružili še nekateri novi ljubitelji podzemnega sveta, povsem resno pa razmišljajo o ustanovitvi jamarske sekcije, ki naj bi bila v sklopu našega športnega društva. Vsekakor organiziranost ne bi škodovala, saj je jamski svet poln nevarnosti, brez potrebne opreme pa verjetno ne bo šlo več tako gladko.

PREŠERNOVA DRUŽBA

Prešernova družba je družbena kulturna organizacija, ki jo je ustanovila SZDL Slovenije leta 1953 s posebno nalogo, da skrbi za širjenje dobrih, naprednih knjig med vsem slovenskim ljudstvom ter tudi drugače skrbi za dvig kulturne ravni ljudstva. Svojo organizacijo ima razpredeno po vsej deželi, zlasti pa si prizadeva, da bi zajela delovne kolektive in ustanove. Pri tem se opira na pomoč sindikalnih in drugih družbenopolitičnih organizacij in še posebej kulturnih skupnosti.

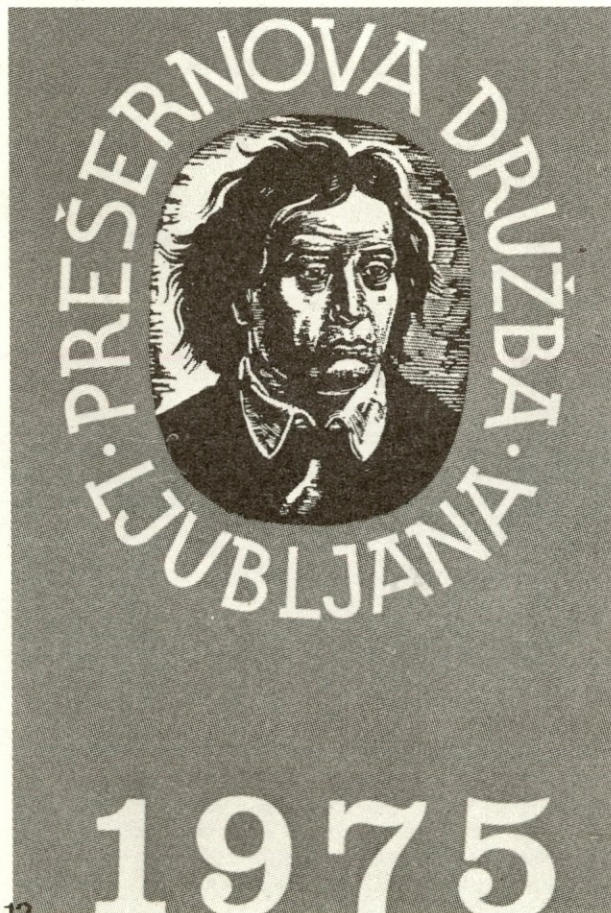
Družbo vodi poseben, izvoljeni glavni odbor, sestavljen iz številnih kulturnih in družbenih delavcev ter zaupnikov, ki predstavljajo članstvo Prešernove družbe.

Gmotno podpirajo Prešernovo družbo predvsem republiška kulturna skupnost, regionalne kulturne skupnosti, številne delovne organizacije in ustanove z ustanovnimi in podpornimi članarinami, razne gospodarske organizacije pa tudi z oglasi v koledarju.

Prešernova družba izdaja vsako leto posebno zbirko za vse svoje člane. Doslej je izšlo v tej zbirki 147 knjig v 6.361.910 izvodih, od tega je družba dala 170.150 knjig zamejskim Slovincem v Italiji in Avstriji. Kot dopolnilo letnim zbirkam izdaja Prešernova družba posebno zbirko romanov "Ljudska knjiga". Doslej je izšlo v tej zbirki 135 romanov v 1.045.160 izvodih. Revija "Obzornik", ki ima zlasti poučni in poljudnoznanstveni značaj, izhaja tudi že 20. leto, izšlo je 21 letnikov, skupaj torej nad 1.566.740 zvezkov. Tako je Prešernova družba v svojem dosedanjem, 22-letnem obstoju poslala med slovensko ljudstvo 8.973.810 knjig in revij. Poleg širjenja dobrih knjig se je družba trudila tudi za splošno širjenje kulture med ljudstvom s prirejanjem kulturnih in literarnih večerov ter vlagala številne napore za širjenje dobre knjige nasploh.

Prešernova družba pričakuje poživljeno podporo svojemu poslanstvu, tako od družbenopolitičnih in zlasti sindikalnih organizacij. Ne pozabimo, da je mogoče trajni tehnični in gmotni napredek našega ljudstva zagotoviti le z njegovo neprestano kulturno preobrazbo.

Redna letna knjižna zbirka Prešernove družbe za leto 1976 obsega za svoje naročnike naslednje knjige:

Prešernov koledar 1976

Beno Zupančič: PLAT ZVONA, roman

Milena Mohorič: HIŠA UMIRAJOČIH, roman

Fran Milčinski: PTIČKI BREZ GNEZDA, mladinska povest

HIGIENA IN KOZMETIKA, priročnik

Zbirko bodo člani prejeli broširano za 70 dinarjev. Člani, ki bodo imeli plačano naročnino do 30. junija 1975, bodo prejeli še knjigo:

Miško Kranjec: POVEST O DOBRIH LJUDEH

Knjige bodo izšle v novembru 1975.

In kako naročite knjige Prešernove družbe?

Kot v številnih drugih delovnih organizacijah, imamo tudi pri nas zaupnika Prešernove družbe, in sicer je to ANICA PETACI v razvojnem oddelku, telefon številka 43. Za vsa podrobnejša pojasnila (in seveda tudi za naročilo) se osebno obrnite nanjo.

PROSTE VSTOPNICE

Verjetno mnogi izmed vas ne vedo, da naša osnovna sindikalna organizacija razpolaga s prostimi (brezplačnimi) vstopnicami za obisk predstav Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane - Drame in Opere.

Tako imamo za Dramo:

- eno karto parter za dve osebi - Red "F"
- dve karti parter za dve osebi - Red "H"
- eno karto loža za dve osebi - Red "H"

in za Opero:

- dve karti parter za dve osebi - Red "GH"

Kdaj so predstave za omenjene gledališke rede, je razvidno iz dnevnih časopisov, sicer pa ima karte na voljo Heda Resman iz likvidature, telefon številka 34.

KAKO INFORMIRATI DELAVCE ?

Na Poslovni skupnosti Združenja kemične industrije v Ljubljani je bilo v torek, 25. marca posvetovanje o problematiki informiranja delavcev.

Direktor združenja dr. Lev Premru je uvodoma pojasnil namen posvetovanja, saj je poznano, da delavci poslovne skupnosti zelo malo ali skoraj nič ne vedo o delu združenja, čeprav so dosedaj pošiljali gradivo vsem delegatom in obenem vsem direktorjem. O delu združenja je bilo največ objavljenega v Gospodarskem vestniku, Delu, radiu in TV, toda nujno bo najti način hitrega notranjega obveščanja.

V razpravi je bilo nato podanih več misli o bodočem informiranju ter v prvi vrsti gre predvsem za takojšnje ukrepe, kot je izdaja informativnega biltena o predstavitvi združenja s poudarkom o uspešnosti in položaju kemične industrije v letu 1974. Nadalje je potrebna takojšnja in sprotna izmenjava informacij med vsemi obstoječimi glasili delovnih organizacij (izdaja jih 18 OZD izmed 45), objava sklepov zadnje seje delavskega sveta o razvoju kemične industrije SRS, družbenem dogovoru o razvoju bazne industrije ter posredovanje biltena poslovnih informacij vsem urednikom.

Dogovorjeno je bilo, da se čez približno tri mesece sestanemo ponovno na to temo, saj bodo do takrat že izdelane analize izdajanja internih glasil ter ob enem s skupnimi močmi pripravljen predlog o celotnem sistemu obveščanja znotraj ZKI.

KRONIKA

NA NOVO SO SE ZAPOSILILI

Josip Mastrović za določen čas v predstavištvu Rikija
 Osman Nurkić za nedoločen čas v nitrooddelku
 Ana Bezjak za nedoločen čas v oddelku kuhinje, sinteze, polnilnice
 Drago Sodja za nedoločen čas v kadrovsko splošnem sektorju
 Zlatomir Radovanović za določen čas v skladišču materiala - odprema
 Miloje Radunović za nedoločen čas v oddelku kuhinje, sinteze, polnilnice
 Nada Fertin za nedoločen čas v finančnem sektorju
 Matija Repinc za nedoločen čas v oddelku kuhinje, sinteze, polnilnice
 Branko Gajić za nedoločen čas v oddelku kuhinje, sinteze, polnilnice
 Nail Karišik za nedoločen čas v oddelku mešalnice
 Slavko Kosec za nedoločen čas v oddelku mešalnice
 Franc Bukovec - vajenec v vzdrževalnih obratih

SLUŽBO SO PREKINILI

Alojz Goropevšek iz kadrovsko splošnega sektorja
 Djuro Babić iz oddelka mešalnice
 Drago Matijević iz oddelka tiskarskih barv
 Stanislav Barbić iz oddelka kuhinje, sinteze, polnilnice

ČESTITKE

Marija Mihovec iz finančnega sektorja je rodila hčerko - čestitamo.
 Jožetu Globočnik iz vzdrževalnih obratov se je rodil sin - čestitamo.
 Francu dipl. ing. Knific iz tehn. priprave proizv. se je rodila hčerka - čestitamo.
 Majdi Košir iz oddelka mešalnice in Francu Košir iz transportnega oddelka se je rodila hčerka - čestitamo.
 Miri Horvat iz kadr. spl. sektorja in Francu Horvat iz skladišča polizdelkov se je rodila hčerka - čestitamo.

OBISK PREDSTAVNIKOV "PETAR BISKUP - VENO"

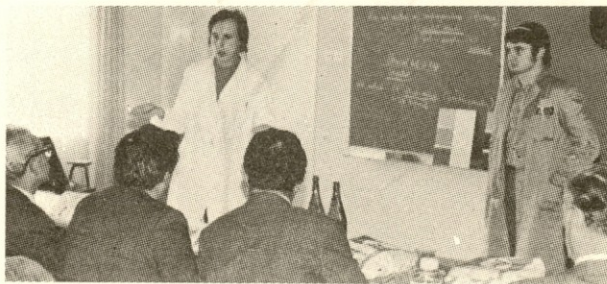
"Petar Biškup - Veno" je sobopleskarsko-ličarsko podjetje v Zagrebu, ki izvaja finalna dela v gradbeništvu. Z nami sodelujejo že vrsto let, saj pri tem trošijo precej naših premazov za okna in vrata (kiti za lopatico, Oplatini, Unicoli ipd.).

Dogovorili smo se, da njihovim delavcem omogočimo ogled naše tovarne, obenem pa jim pripravimo strokovno predavanje o premaznih materialih našega asortimana, ki so zanje najbolj zanimivi, oziroma jih že uporabljajo.

Takšna srečanja so zelo koristna, saj se posamezna vprašanja takoj pojasnjujejo, sami problemi in nevednosti, ki se pojavljajo na terenu seveda zahtevajo takšne intervencije. Tudi sicer ima potrošnik ob takšnem neposrednem kontaktu povsem drugačno mišljenje o našem podjetju.

Dne 31. januarja 1975 se je tako pri nas oglasilo nad 30 preddelavcev, mojstrov-brigadirjev, oziroma KV pleskarjev iz omenjenega podjetja, ki vodijo ekipe pleskarjev na velikih objektih gradbišč v Zagrebu in številnih drugih krajih. Najprej je bil na programu ogled proizvodnih prostorov v novi tovarni, sledilo pa je strokovno predavanje v sejni dvorani. Prikazani so bili naši proizvodi, ki pridejo v poštev pri finalnih delih v gradbeništvu. Marija Petek, dipl. ing. je predstavila premaze za zaščito stavbnega pohištva - okna, vrata - Unicol sistem in zračnosušeci premazi, disperzijske barve za znotraj in zunaj - Synkolit in Spektroliti ter posebne fasadne premaze - Colofas. Branko Šinkovec, dipl. ing. pa je predstavil nitro in dvokomponentne premaze za interiorno pohištvo in parkete (Hafrol, Bukolit).

Andrej Golubovič

Med strokovnim predavanjem s praktičnim prikazom eksponatov smo predstavnike "Petar Biškup - Vena" seznanili s proizvodnim programom za gradbeništvu.

generalni direktor Miloš Gabrijel je gostom predstavil organizacijo in poslovanje naše tovarne, ilustrirano z zgodovinskimi in številčnimi podatki ...

Dosedanji direktor kadrovsko-splošnega sektorja Mirko Korinšek, dipl. prav., odhaja na sejo delavskega sveta v spremstvu predsednika DS Staneta Vilarja in predsednika zbora delovnih ljudi Riharda Pevca, ing. Dosedanjemu odgovornemu uredniku želimo na novem delovnem mestu obilo uspehov ter se mu za uredništvanje lepo zahvaljujemo!

V prodajnem oddelku je vedno dovolj dela ...

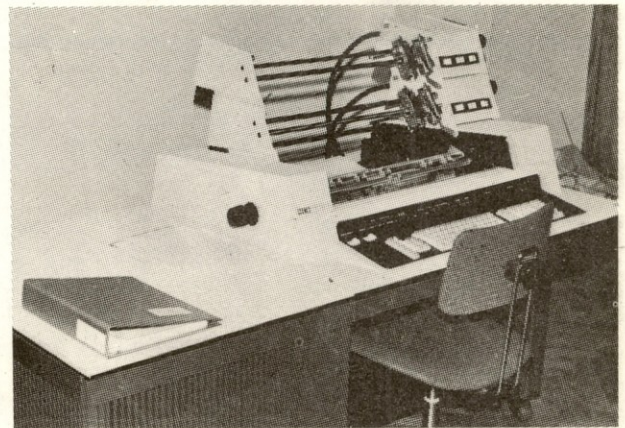

Knjižnemu avtomatu "ASCOTA" "strežeta" Gabrijela Rozman ...

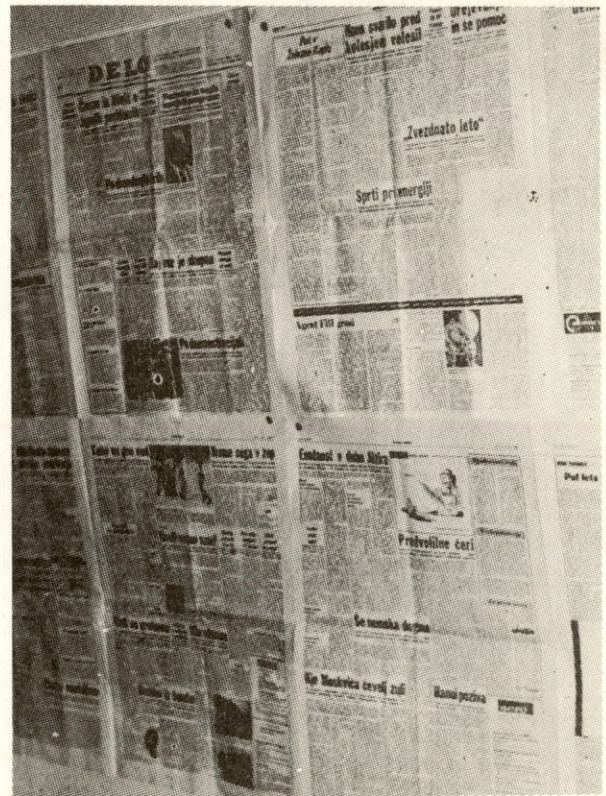
Foto: Franci Rozman

in njen "vis a vis" Jernej Merjasec ...

V pričakovanju prvih rezultatov;;;

Časopis "DELO" je za delavce v starem obratu vedno brez tečajnih list, saj jih zgodaj zjutraj izrežejo iz uvozno-izvoznega oddelka. Kaj res ni drugega načina?